

PREHISTÒRIA i CÒMIC

Aquest llibre es va editar amb motiu de l'exposició temporal «Prehistòria i Còmic», inaugurada el juny del 2016.

DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

President

Jorge Rodríguez Gramage

Diputat de Cultura

Xavier Rius i Torres

MUSEU DE PREHISTÒRIA DE VALÈNCIA

Directora

Helena Bonet Rosado

Cap de la Unitat de Difusió, Didàctica i

Exposicions

Santiago Grau Gadea

EXPOSICIÓ

Projecte expositiu

Museu de Prehistòria de València

Comissariat

Helena Bonet Rosado

Álvaro Pons Moreno

Equip de treball

Francisco Chiner Vives

Eva Ferraz García

Santiago Grau Gadea

Vanesa Mora Casanova

Begoña Soler Mayor

Amb la col·laboració de

Josep Lluís Pascual Benito

Bernat Martí Oliver

Alfred Sanchis Serra

Disseny, instal·lació i muntatge

Francisco Chiner Vives

Imatge del cartell i coberta del catàleg

Paco Roca

Didàctica

Laura Fortea Cervera

Eva Ripollés Adelantado

Ajudant de muntatge

Amadeo Moliner Blay

Fons exposats

Museu de Prehistòria de València

Col·lecció Helena Bonet Rosado

Emmanuel Roudier

Miguel Quesada

Antonio Fraguas «Forges»

Mikel Begoña i Iñaki Martínez «Iñaket»

Ortifus

Mireia Pérez

Philuc

Museu Arqueològic Municipal

Camil Visiedo Moltó d'Alcoi

Animacions 3D

Ángel Sánchez Molina

Audiovisuals

Gravació, edició i muntatge

Render Comunicación, SL

Empreses col·laboradores de la producció

Disseny de la gràfica de l'exposició

Vanesa Mora Casanova

Disseny del material imprès

Marc Granell Artal

Impressió del material de difusió

Impremta Provincial Diputació de València

Transport de l'obra

TTI

Assegurança

Muñiz y Asociados. Generali Seguros

Traduccions anglès / francès

Lambe & Nieto

Marc Tiffagom

Producció

Museu de Prehistòria de València

Reinadecoraciones Espacios para el Ocio y la Cultura

PUBLICACIÓ

Projecte editorial i coordinació

Museu de Prehistòria de València

Equip d'edició

Joaquín Abarca Pérez

Autors dels articles

Helena Bonet Rosado

Ernestina Badal García

Santiago Grau Gadea

Antoni Guiral Conti

Vicky Menor Cuenca

Didier Pasamonik

Álvaro Pons Moreno

Pedro Porcel Torrens

Emmanuel Roudier

Gonzalo Ruiz Zapatero

Begoña Soler Mayor

Joaquín Soler Navarro

Traducció al valencià i correcció

Unitat de Normalització Lingüística de la

Diputació de València

Disseny i maquetació

Marc Granell Artal

Impressió

Pentagraf Impresores, s.l.

AGRAÏMENTS

Cecilio Alonso Alonso

Jorge Iván Arguiz

Suresh Ariaratnam

Emili Aura Tortosa

Gilles Bourgarel

Adam Brockbank

Maggie Calt

Chantal Chéret

Lora Fountain & Associates

Judit Foz Povill

Gloria García

Manuel Gozalbes Fernández de Palencia

Manel Granell

Ben Haggarty

Tanino Liberatore

Cristina Rihuete

Jose María Segura Martí

Museu Arqueològic Son Fornés

Dude Comics

Editorial Toxosoutos

El Patio editorial

Grupo Planeta

NOTA DELS EDITORS

Els autors i els editors d'aquest llibre comuniquen als drethavents de les il·lustracions o d'altre tipus d'imatges no trobats, que poden posar-se en contacte amb l'editorial per a acreditar la seua propietat intel·lectual o d'una altra índole. Contacte: Museu de Prehistòria de València, Tel.: 963 883 627 i gestio.exposicio@ddival.es.

ISBN: 978-84-7795-763-8

DL: V 1293-2016

© dels textos: els autors, 2016.

© de les imatges: els autors, 2016.

© de l'edició: Museu de Prehistòria de València. Diputació de València, 2016.

07

PRESENTACIÓ

Helena Bonet Rosado

09

PREHISTÒRIA I CÒMIC: LA MÀGIA DE LA IMATGE

Helena Bonet Rosado

37

PRIMER VA SER LA CIÈNCIA... DESPRÉS, LA FICCIÓ

Ernestina Badal García i Joaquín Soler Navarro

59

**IL·LUSTRACIÓ PREHISTÒRICA I CÒMIC DE PREHISTÒRIA:
CAMINS DIVERGENTS O CONVERGENTS?**

Gonzalo Ruiz Zapatero

87

LA PREHISTÒRIA EN EL CÒMIC INFANTIL

Antoni Guiral Conti

107

**BARBES, GARROTS I DINOSAURES: ELS
CAVERNÍCOLES DE PAPER**

Pedro Porcel Torrens

125

LA PREHISTÒRIA EN ELS CÒMICS AMERICANS

Álvaro Pons Moreno

149

**ENTRE PEDAGOGIA I PARÒDIA, LA PREHISTÒRIA EN
EL CÒMIC FRANCÒFON**

Didier Pasamonik

167

GRÀCIES LUCY!

Begoña Soler Mayor

193

**EL CÒMIC COM A RECURS DIDÀCTIC PER A
L'APRENENTATGE DE LA PREHISTÒRIA ALS MUSEUS**

Santiago Grau Gadea

219

CONVERSACIONS AMB EMMANUEL ROUDIER

Helena Bonet Rosado

233

CATÀLEG DE SELECCIÓ DE CÒMICS

Vicky Menor Cuenca

CATÀLEG DE SELECCIÓ DE CÒMICS

Vicky Menor Cuenca

NEANDERTAL

CAVEMAN
per Daker

EL MÓN DE LA PIEDRA
CAVE GIRL

HISTÒRIA DEL
UNIVERSO

EN CÒMIC

Larry Gonick

EL PREHISTÒRIC
B.G.

GIRIGORI

VENDELLI
PANTERA NEGRA

EDAD DE PIEDRA

L'ÂGE DE RAISON

Guionista Matthieu Bonhomme

Dibuixant Matthieu Bonhomme

Any 2002

País d'edició França

Editorial Éditions Carabas

Descripció tècnica Llibre en cartoné, 31 x 23 cm, 63 pàgines, color.

Sinopsi Una història que narra les desventures d'un homínid en l'alba de la humanitat expulsat de la seua tribu i que decideix viure a soles. En ell prevalen els impulsos de violència, desig i amiatat sobre la raó. La força narrativa i el colorit d'aquest còmic mut fan que resulten innecessàries les paraules per a transmetre'ns el seu missatge sobre la supervivència i les passions humanes.

ALLEY OOP

Guionista T. V. Hamlin

Dibuixant V. T. Hamlin

Any 1932

País d'edició Estats Units

Editorial Tira de premsa editada per Newspaper Enterprise Association. Moltes de les tires diàries i algunes dominicals d'*Alley Oop* es van tornar a imprimir per Dragon Lady Press, Comics Revue, Kitchen Sink Press, Manuscript Press i SPEC Books. El 2014, Dark Horse publica una sèrie de llibres de gran format amb tapa dura que completa les tires que van eixir en les pàgines dominicals. La imatge correspon al núm. 1 de Dell Publishing, 1962.

Edició en espanyol Traduït a l'espanyol com a *Trucutú*, l'editorial mexicana Novaro publica aquest personatge en la col·lecció «Domingos Alegres» a partir del 1973. Quadern grapat, 19,5 x 14 cm, color.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Sinopsi Alley Oop era un forçut cavernícola de la prehistòria del regne de Moo. Munta en un dinosaure que és la seua mascota, vesteix un tapall de pell i camina armat amb un martell de pedra. Lluita, junt amb els seus veïns de Moo, contra els habitants de Lem. El personatge viatja en una màquina del temps i viu aventures en totes les eres de la nostra història.

ALTAMIRO DE LA CUEVA

Guionista Carles Bech

Dibuixant Joan Bernet Toledano

Any 1965

País d'edició Espanya

Editorial Publicat en *TBO*. Edicions TBO / Buigas, Estivill y Viña, SL, Barcelona.

La imatge correspon a l'Extra TBO dedicat a Altamiro de la cueva, editat el 1970, en cartoné, 28 x 20 cm, color.

Descripció tècnica Quadern grapat, 28 x 20 cm, color.

Sinopsi Altamiro és un cavernícola prehistòric que viu en una tribu on, a pesar de no ser el més fort ni el més poderós, és un enginyós i intel·ligent artista a qui admira tota la comunitat. En un ambient paleolític, on abunden els anacronismes, Altamiro és un inventor avançat al seu temps que descobreix solucions i resol problemes cada dia.

B.C.

Guionista Johnny Hart*

Dibuixant Johnny Hart

Any El 17 de febrer del 1958 va aparèixer la primera tira de *B. C.*, el títol de la qual obeeix a les sigles de *before Christ* (abans de Crist).

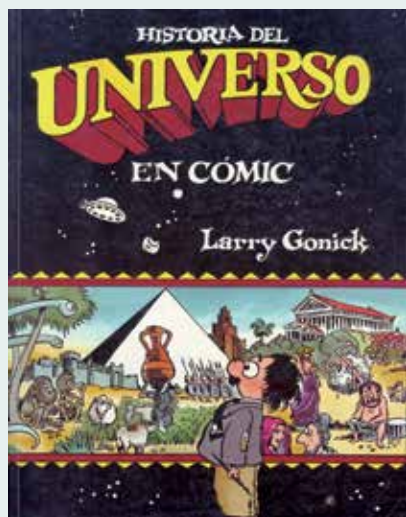
País d'edició Estats Units

Editorial Fawcett Gold Medal, Ballantine Books i Editorial Reviews han recopilat les tires humorístiques de premsa. Llibres antològics de tires de premsa. Va haver-hi una redistribució en un retapat amb els dos llibres que va portar impostat el segell «especial» sobre una nova portada, però va consistir en els mateixos còmics sense tapes, que no tenien nou registre en el Depòsit Legal.

Edició a Espanya El 1981, Distrinovel, SA, edita el llibre *B. C. Los primitivos* en rústica, 13 x 19 cm, 96 pàgines, amb interior en blanc i negre i coberta en color. La imatge correspon a l'edició de Buru Lan Ediciones, SA, del 1971, en rústica, 18 x 11 cm, coberta color i interior blanc i negre.

Sinopsi Personatge humorístic i satíric situat a l'època prehistòrica que comparteix historietes amb un grup d'homes i dones de les caveres i animals antropomòrfics de diferents eres geològiques, com ara un ós formiguer, una formiga i una tortuga.

* Hart va morir sobre la seua taula de dibuix l'abril del 2007. La tira va passar llavors a les mans dels seus néts Mason Mastroianni (guionista principal i dibuixant) i Mick Mastroianni (escriptor), i la filla de Hart, Perri (retolista i colorista).

THE CARTOON HISTORY OF THE UNIVERSE

Guionista Larry Gonick

Dibuixant Larry Gonick

Any 1978

País d'edició Estats Units

Editorial El 1978, RIP off Press edita 10 quaderns grapats, 17,5 x 25,5 cm, coberta en color i interior en blanc i negre. El 1990 edita *The Cartoon History of the Universe* en dos volums: una recopilació en cartoné, 28 x 21 cm, cobertes en color i interior en blanc i negre. El 2007 i el 2009 ha editat els dos últims volums sobre el món modern.

Edició a Espanya (en la imatge) Edicions B, SA, 1990, edita la recopilació dels set primers quaderns d'*Historia del Universo en Cómic* en rústic, 28 x 21 cm, 352 pàgines, coberta en color i interior en blanc i negre; també se'n fa una reedició el 2009.

Sinopsi El professor i matemàtic L. Gonick presenta la història del món des del *Big Bang*, que va provocar-ne el naixement, fins a l'actualitat d'una forma satírica i humorística però dins d'un gran rigor històric. El volum I, que comprén els quaderns de l'1 al 7, abasta des de l'origen del planeta fins a Alexandre el Gran. Una forma didàctica i divertida de conèixer la història de l'univers.

CAVE GIRL

Guionista Gardner Fox

Dibuixant Bob Powell

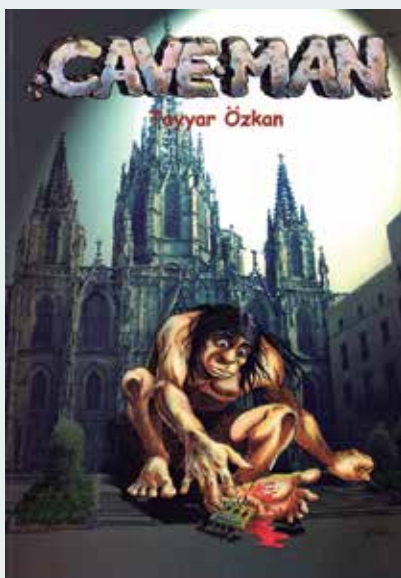
Any 1952

País d'edició Estats Units

Editorial Apareix en el núm. 2 de *Thun'da* i continua publicant-se en *Magazine Enterprises*. El 1988, AC Comics edita un número que recorre tres històries de *Cave Girl* en blanc i negre. La imatge correspon al núm. 1 d'AC Comics, 1988.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Sinopsi Després de la mort dels seus pares en la selva, la jove Carol Mantomer és rescatada per una àguila que la porta a Dawn Lands, on habiten criatures prehistòriques. Allí, criada pel llop Kattu, creix com una bellesa rossa experta en armes primitives. Protegirà la selva, la seua llar, contra els caçadors furtius d'ivori, de caps o les mitològiques dones amazones. És una heroïna selvàtica amb caçador blanc com a company sentimental.

CAVEMAN

Guionista Tayyar Özkan

Dibuixant Tayyar Özkan

Any 1993

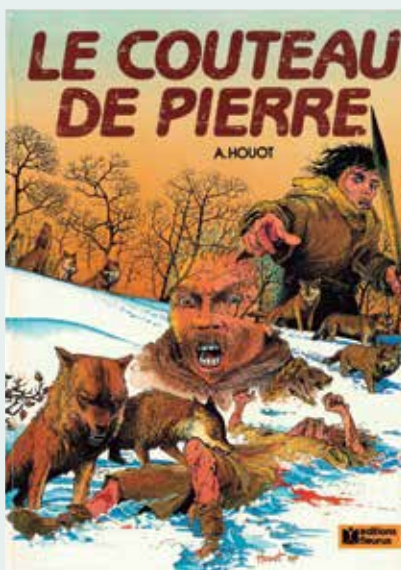
País d'edició Turquia

Editorial *Caveman* va aparèixer en *Heavy Metal* el 1993. Els números 1, 2, 3 i 4 es van publicar en *Caveman Publishing* (1998), revista de 32 pàgines en blanc i negre. El 1997 NBM va recopilar les històries de Caveman en una novel·la gràfica. També a Turquia es van publicar en importants periòdics com *Yeni Yuzyil*, *RADIKAL* i *FHM*.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Edició a Espanya El 2001, Dude Comics n'edita una recopilació en rústica, 48 pàgines amb portada en color i interior en blanc i negre. El 2007, Gursel Diartgroup n'edita un àlbum recopilatori. Llibre en cartoné, 30 x 21 cm, 68 pàgines, coberta en color, interior en blanc i negre.

Sinopsi Historietes satíriques i iròniques ambientades en la prehistòria amb clars paral·lels en la vida moderna. Amb un enèrgic llenguatge narratiu mut, el protagonista, Caveman, mostra com algunes passions de l'ésser humà, com la violència o l'individualisme, no han canviat des de la prehistòria fins a la nostra suposada societat civilitzada.

CHRONIQUES DE LA NUIT DES TEMPS

Guionista André Houot

Dibuixant André Houot

Any 1987-1994

País d'edició França

Editorial Sèrie de 5 àlbums: *Le Couteau de pierre* amb pàgines documentals d'Aimé Bocquet. Llibre en cartoné, 30 x 22 cm, 48 pàgines, color (Fleurus, 1987). *Tête-brûlée*. Llibre en cartoné. 30 x 22 cm, 46 pàgines, color (Lombard, 1989). *On a marché sur la terre*. Llibre en cartoné. 30 x 22 cm, 46 pàgines, color (Lombard, 1990). *Le Soleil des morts*. Llibre en cartoné. 30 x 22 cm, 46 pàgines, color (Lombard, 1992). *Ars engloutie*. Llibre en cartoné. 30 x 22 cm, 54 pàgines, color (Glénat, 1994).

Sinopsi Els quatre primers volums de la sèrie relaten històries ambientades en la prehistòria, des dels primers homínids fins a l'Edat dels Metalls. Houot és el primer autor de la *bande dessinée* que s'assessora científicament per a il·lustrar la prehistòria a fi de construir passats basats en el coneixement arqueològic.

ERASE UNA VEZ... EL HOMBRE

Guionista Albert Barillé

Dibuixant Jean Barbaud

Any 1978

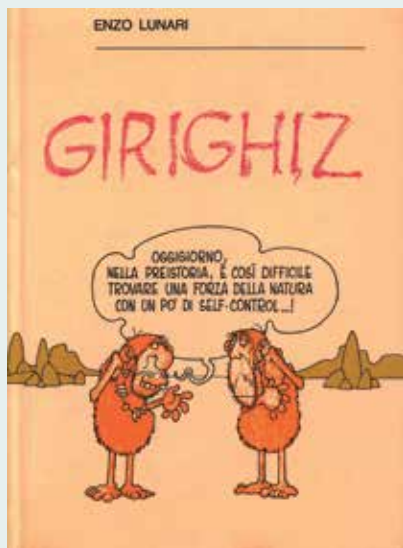
País d'edició França

Editorial *Il était une fois... l'Homme* és una sèrie de televisió que edita en bande dessinée el 1991 Fabbri-Hachette i FR3, en quaranta volums.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Edició a Espanya *Érase una vez el hombre* és publicat per Ediciones Júnior, SA, el 1979, en 13 quaderns en rústica amb pàgines interiors i cobertes en color. 29 x 22 cm, 30 pàgines. El 1989, Edicions Júnior, SA, reedita en llibre quatre números en cartoné, 29 x 22 cm, 190 pàgines, color.

Sinopsi Adaptació de la sèrie de dibuixos animats produïts pels estudis de Proceadis que es van emetre en la televisió francesa FR3, a partir del 1978. Les vinyetes estan extretes directament dels fotogrames. Relata l'evolució de la humanitat des de la prehistòria fins al segle xx en 26 episodis. Còmic de divulgació científica, sempre amb l'humor present, dirigit al públic juvenil.

GIRIGHIZ

Guionista Enzo Lunari

Dibuixant Enzo Lunari

Any 1972

País d'edició Itàlia

Editorial Tira còmica publicada en la revista *Linus* editada per Milano Libri i posteriorment per Baldini & Castoldi.

Descripció tècnica Llibre en cartoné, 22 x 16 cm, 117 pàgines, coberta color i interior blanc i negre.

Sinopsi L'autor situa els seus personatges -el cap de la tribu, el bruixot o el mamut- en la prehistòria, concretament en el Plistocé, però amb comportaments i costums de l'època moderna. En clau d'humor, és una clara sàtira política del seu país i de la societat actual.

HUG, EL TROGLODITA

Guionista Jordi Gosset

Dibuixant Jordi Gosset

Any 1965

País d'edició Espanya

Editorial Publicat per primera vegada en la revista Tío Vivo, Editorial Bruguera, SA. Aquesta editorial publica dos especials *Hug, el troglodita*, el 1971 i el 1972, en la col·lecció «Olé» núm. 32 i 61. El 1999, se n'edita una antologia en *Clásicos del humor* d'Edicions B, en cartoné, 26 x 18 cm, 80 pàgines, color.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Sinopsi El troglodita Hug viu a l'Edat de Pedra rodejat de pepesauris. Intenta aconseguir ous de pedrodàctil per a alimentar-se però les seues estratègies a l'hora de buscar menjar acaben en fracàs. El seu amic Pitákoras el recrimina per no utilitzar prou el seu intel·lecte i deixar-se portar per la força bruta.

KA-ZAR

Guionista Stan Lee, Jack Kirby

Dibuixant Jack Kirby

Any 1936

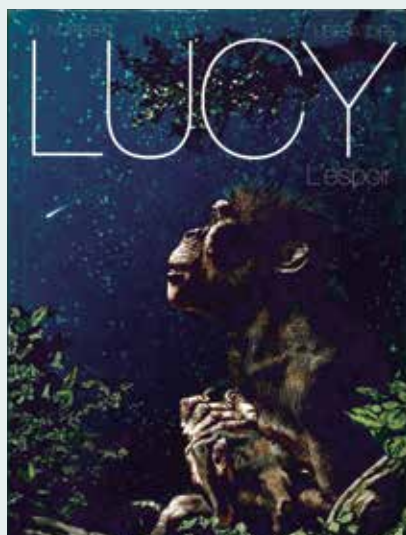
País d'edició Estats Units

Editorial La primera aparició és en *pulp magazines* i *comic books* els anys trenta i el 1965 en Marvel Comics.

Edició a Espanya *Ka-zar* es publica en Ediciones Vértice el 1973; Comics Bruguera, Editorial Bruguera, SA, 1978; Ediciones Surco, 1983; Editorial Planeta-Deagostini, SA, 1998 i 1999, i per Marvel Limited Edition, Panini Espanya, SA, el 2015. La imatge correspon a Ediciones Vértice, 1981.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Sinopsi Ka-Zar és un personatge a mitjan camí entre Tarzan i heroi prehistòric, que viu a la Terra Salvatge, un lloc perdut en el temps i poblat per criatures prehistòriques. La seua companya Shanna, la diablessa, l'acompanya en nombroses aventures i arriba a tindre el seu propi personatge.

LUCY. L'ESPOIR

Guionista Patrick Norbert

Dibuixant Tonino Liberatore

Any 2007

País d'edició França

Editorial Capitol Éditions

Descripció tècnica Llibre cartoné, 35 x 26 cm, 70 pàgines, color. El 1990 l'editorial Seuil havia editat *Le rêve de Lucy*, d'Yves Coppens i Pierre Pelot, amb il·lustracions de Tonino Liberatore.

Sinopsi El còmic relata la història de la «primera dona», Lucy, una australopiteca de 3 milions d'anys que, perduda i encinta, viu el primer amor en la terra. Compta amb l'assessorament científic d'Yves Coppens, codescobridor de l'autèntic esquelet fòssil de Lucy.

MEZOLITH

Guionista Ben Haggarty

Dibuixant Adam Brockbank

Any 2010

País d'edició Regne Unit

Editorial David Fickling Books

Descripció tècnica Llibre cartoné, 22 x 30,5 cm, 96 pàgines, color.

Sinopsi La història descriu el viatge personal d'un xiquet del món dels caçadors mesolítics, ambientat en el que hui és el nord-est de Yorkshire. Relata històries de la lluita diària d'una petita tribu que s'entrellacen amb antics mites i llegendes. Fonamentada en la investigació arqueològica detallada, és un llibre d'acció i aventura, horror i romanç, màgia i bellesa.

NEANDERTAL

Guionista Emmanuel Roudier

Dibuixant Emmanuel Roudier

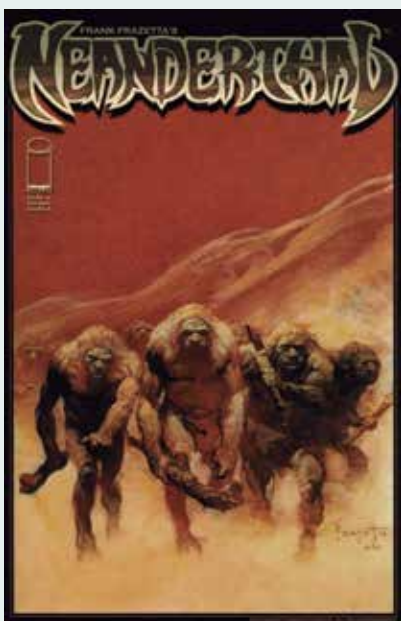
Any 2007-2011 (tres volums)

País d'edició França

Editorial Éditions Delcourt. Sèrie de tres volums: *Le Cristal de Chasse*, 2007, llibre cartoné, 32 x 23 cm, 55 pàgines, color; *Le Breuvage de vie*, 2009, llibre cartoné, 32 x 23 cm, color, i *Le meneur de meute*, 2011, llibre cartoné, 32 x 23 cm, color.

Edició a Espanya *Neandertal*, Norma Editorial, SA, 2012. Llibre cartoné. 26 x 19 cm, 168 pàgines, color.

Sinopsi En una caverna europea, fa més de 50.000 anys, Laghu és un hàbil fabricant d'armes que mai no podrà ser caçador, ja que la seua cama lesionada li ho impedeix. No obstant això, quan un mític bisó causa la mort de son pare i del seu germà, Laghu jura caçar-lo per venjança. És una emocionant història d'aventures protagonitzada per diverses tribus de neandertals que fantasieja sobre com degué ser l'existència d'aquesta raça extinta que va precedir l'*Homo sapiens*.

NEANDERTHAL

Guionista Chris Ryll

Dibuixant Frank Frazetta

Any 2009

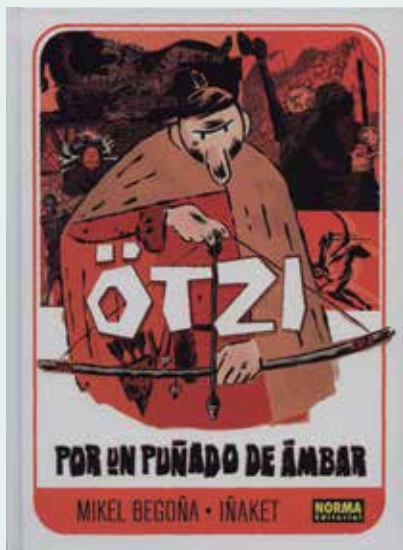
País d'edició Estats Units

Editorial Image Comics

Descripció tècnica Quadern grapat. 48 pàgines, color.

Sinopsi Història muda que transcorre en el Paleolític Mitjà i que es basa en les il·lustracions originals de Frank Frazetta per a les revistes de Warren Publishin. Presenta una tribu de rudes neandertals que sobreviu a grans perills, com els tigres de dents de sabre.

ÖTZI, POR UN PUÑADO DE AMBAR

Guionista Mikel Begoña

Dibuixant Iñaket

Any 2015

País d'edició Espanya

Editorial Norma Editorial

Descripció tècnica Llibre cartoné, 19 x 16 cm, 72 pàgines, color.

Sinopsi Història novel·lada a partir de la troballa arqueològica de la mòmia del període Calcolític, de fa 5.000 anys, trobada als Alps el 1991. Ötzi és el millor arquer de la seua tribu i rebrà una missió de l'oracle per a recuperar la ruta de l'ambre en les muntanyes alpines. Per a això haurà de dur a terme la caça ritual d'un enorme cervo per a invocar els missatgers del cel.

PEQUEÑO PANTERA NEGRA

Guionista Pedro Quesada

Dibuixant Miguel Quesada i José Ortiz fins al núm. 177. El 1961 Quesada va ser substituït per Jesús Herrero.

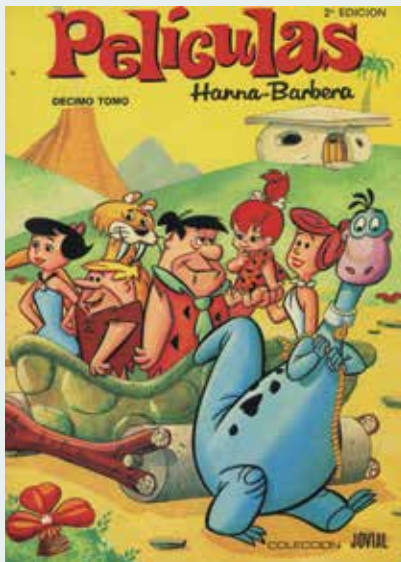
Any 1958-1964. El 1958 l'Editorial Maga va donar per finalitzades les aventures *Pantera Negra*, donant pas a *Pequeño Pantera Negra*, que va seguir-ne la numeració.

País d'edició Espanya

Editorial Maga

Descripció tècnica Quadern grapat, 12 pàgines, 12 x 17 cm (núm. 55 a 124), 17 x 24 cm (núm. 125 a 329), coberta de color i interior blanc i negre. La imatge correspon a l'edició de Maga, 1958.

Sinopsi Jorgito, fill de Pantera Negra, és un adolescent lliure i protector de la seua tribu gràcies al seu valor, generositat i superior grau de civilització. Viatja per terres africanes, acompanyat de la seua amiga la pantera negra, on troba estirps d'homes vampir, indígenes abella, animals fantàstics, dinosaures i homes prehistòrics.

ELS PICAPEDRA

Guionista William Hanna i Joseph Barbera

Dibuixant William Hanna i Joseph Barbera

Any 1960

País d'edició Estats Units

Editorial Marvel Comic edita *The Flintstones*

Edició a Espanya Des de principi dels anys seixanta Editorial Bruguera SA, publica nombroses edicions de les historietes de *Los Picapedra* en les col·leccions «Minitroquelados», «Horas alegres», «Copito», «Tele Infancia», «Mini Infancia», etc. Ediciones Recreativas, SA, el 1975 en publica 25 números. Edicions Laida publica *Los Picapedra* el 1975, en cartoné, 18 x 27 cm, color. A partir dels anys huitanta, Editorial Planeta Deagostini, SA, i Ediciones B, SA, se sumaran a la publicació d'aquesta sèrie.

La imatge correspon a l'editorial Jovial-Películas,, t. 10, 1970.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Sinopsi *Els Picapedra* va ser una de les sèries animades més reeixides de la història de la televisió. Fred Picapedra i Barney Terregam reflecteixen la classe mitjana de la societat nord-americana amb sa casa troglodita, el seu animal de companyia Dino, les eixides al camp, barbacoes en el jardí i el primitiu vehicle. Les seues dones, Betty i Wilma, models d'ama de casa americana, suporten les idees i les aventures de Fred amb la complicitat del seu amic Barney, de les quals mai no ixen amb bé.

PURK, EL HOMBRE DE PIEDRA

Guionista Pablo Gago

Dibuixant Manuel Gago

Any 1950

País d'edició Espanya

Editorial L'Editorial Valenciana, SA, en publica la primera edició el 1950. Quadern grapat, 24 x 17 cm, 10 pàgines, coberta color i interior blanc i negre. Editorial Valenciana, SA, el 1974, en reedita en color 114 números. Quadern grapat, 26 x 18 cm, 20 pàgines, color. L'editorial J.L.A., el 1986, en fa una recopilació en 26 números, en rústica, 16 x 24 cm, 108 pàgines i cobertes en color i interior en blanc i negre. La imatge correspon al núm. 39 d'Editorial Valenciana.

Sinopsi Al Edat de Pedra, els fills de dos caps de tribus rivals estan enamorats: Purk dels cataks i Lila dels urulus. Per a evitar que Lila siga entregada com a dona a Tugor, Purk la rapta. En la seua fugida dels urulus, són atacats pels gegants de la Reina Suri i Lila desapareix.

RAHAN

Guionista Roger Lécureux i, a partir del 1999, Jean-François Lécureux (el seu fill).

Dibuixant André Chéret

Any 1969

País d'edició França

Editorial Publicada inicialment en la revista *Pif Gadget* en blanc i negre per Éditions Vaillant, França. Soleil Productions edita entre el 1998 i el 2011 *Rahan l'intégrale*, en 25 volums en cartoné, 30 x 21 cm, color. *Rahan l'intégral noir et blanc*, el 2014; entre el 1999 i el 2010, Éditions Lécureux en publica deu volums en cartoné, 30 x 21,5 cm, color.

Edició a Espanya Buru Lan, SA, de Ediciones, Sant Sebastià, anys setanta. Quadern grapat, 30 x 23 cm, 24 pàgines, color. La imatge correspon a Éditions Lécureux, 2009.

Sinopsi Les aventures de Rahan es desenvolupen en la prehistòria, en la qual sobreviu i s'enfronta a bèsties salvatges. A la mort dels seus pares, assassinats per tigres de dents de sabre, el jove Rahan és adoptat pel seu nou pare Craò que li ensenya els valors de generositat, valentia, tenacitat, lleialtat i saviesa.

ROQUITA

Guionista Jordi Gosset

Dibuixant Jordi Gosset

Any 1979

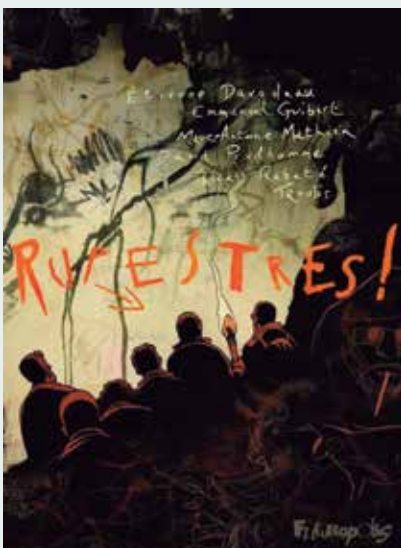
País d'edició Espanya

Editorial Es publica en la revista *Súper Zipi y Zape i Pulgarcito*, publicació infantil, per l'Editorial Bruguera, SA, els anys setanta i huitanta. El 1991 apareix en la col·lecció «Olé!» d'Ediciones B, SA.

Descripció tècnica Diversos formats segons les successives edicions.

Sinopsi Roquita odia la sopa i viu en una cova amb sa mare, amb el seu gos Pocaspulgas i amb una enginyosa i empenyada aranya. Sempre té sopa per a sopar i en cada una de les seues historietes quasi sempre se'n ix amb la seua i aconseguix, encara que siga per atzar, quedar-se sense prendre la sopa, la qual cosa considera un motiu de victòria i celebració.

RUPESTRES

Guionista David Prudhomme, Emmanuel Guibert, Pascal Rabaté, Troub's, Marc-Antoine Mathieu i Etienne Davodeau.

Dibuixant David Prudhomme, Emmanuel Guibert, Pascal Rabaté, Troub's, Marc-Antoine Mathieu i Etienne Davodeau.

Any 2011

País d'edició França

Editorial Futuropolis

Descripció tècnica Llibre en cartoné, 19 x 26 cm, 208 pàgines, color.

Sinopsi Viatge, quasi iniciàtic, de sis autors de la *bande dessinée* al cor de la terra per a experimentar la màgia i comprendre el llenguatge universal de l'art parietal paleolític amb la visita d'algunes de les coves decorades més famoses del sud de França.

TOR

Guionista Norman Maurer

Dibuixant Joe Kubert

Any 1953

País d'edició Estats Units

Editorial DC Comics. Apareix per primera vegada en un còmic titulat *1,000,000 years ago*. La imatge correspon al núm. 1 de DC, 1975.

Edició a Espanya Editorial Planeta Deagostini SA, el 1993 publica *Tor*. Llibre en cartoné, 31 x 24 cm, 112 pàgines, color. El 2009 edita *Tor. Una odisea prehistòrica*, conté núm. 1, 2, 3 i 4, en rústica, 26 x 17 cm, 160 pàgines, color.

Sinopsi Tor és un guerrer prehistòric solitari l'únic amic del qual és la seua mona Che-Che. Corren aventures plenes de dinamisme i elements fantàstics en les quals conviuen tribus hostils i monstres prehistòrics, inclosos els dinosaures. És un personatge molt pròxim a l'esperit de la sèrie de Tarzan.